

Po skavtsko z Markom Juhantom

Razvojna obdobja in vprašanje avtoritete

15.3.2017, sreda dopoldne

Marko si je za okvir skupnega razmišljanja o vprašanju avtoritete pri skavtih izbral 7 razvojnih obdobij od rojstva pa tja do odraslosti. Med predstavitvijo le-teh smo se pogovarjali o izzivih voditeljstva in situacijah, ki potencialno vodijo v osebne in med-osebne konflikte, ter se dotikali tudi problema odhajanja otrok od skavtov pri 13. letu starosti.

Razvojna obdobja mladostnika:

OBDOBJE	OZNAKA	Opis potreb in značilnosti
0 – 6 mesecev	oblikovalec aplikacij	nega, telesni stik, zbiranje vsečkov ...
6 mes – 1,5 let	spontani raziskovalec	raziskovanje okolja, čutno zavedanje skozi preizkušanje ...
1,5 – 3 leta	znanstvenik in arhivar	meje, kaj pomeni »ne«, vzorci, struktura ...
3 – 6 let	iskalec resnice in moči	preverjanje realnosti skozi posledice, laž, razvijanje odpornosti na stres, razvijanje moči za vpliv na odnose "nimam te rad" ...
6 – 12 let	veščine	"glava me boli" = najstnik; trebuh me boli = otrok; "vsi so drugačni" ...
12 – 18 let	oblikovalec paketov	vse faze se na hitro ponovijo! ; išče prostor med odraslimi, kaj pomeni biti seksualen, razvijanje življenjske filozofije ...
19+ let	igralca na generalki	ohranjanje odnosov, izvajanje življenjskega načrta, reševanje življenjskih problemov, če so na voljo ...

Skavtsko poslanstvo = ustvarjanje prostora za napake

Vsa velika odkritja so povezana z napakami. Več kot je izgubljenega in uničenega orodja – bolj je izkušen mojster. V resnici jim bo skavtski voditelj bolj ugajal, če jim bo dajal težke naloge, oz. celo najtežje. TODA POZOR, ko jim daš težko nalogo, moraš biti prepričan, da bo uspela – potem si z lahkoto zagotoviš njihovo naklonjenost. Če dobiš konkretno izkušnjo **uspeha pri težki nalogi/vaji/izzivu** s določenim voditeljem, potem tega voditelja ne boš zapustil in se ga boš držal z vsemi štirimi na svoji skavtski poti.

Izogibajmo se stavka »ti dam še eno šanso«. To otroci slišijo povsod in ne rabijo tega poslušat še pri skavtih. Reševanje konflikta začnemo tako, da raje rečemo »stoj, očitno takole ne bova razvozlala, greva znova ...«. V življenju je že tako preveč brskanja, razčiščevanja (»zakaj si to naredil, kaj pa tisto, kaj pa to«). Recept je enostaven

1. Odpustiti in 2. Pozabiti.

 Enostavno? Ja.

Tudi voditelji moramo priznavati, da smo zmotljivi in da se učimo hkrati s skavti. Primer: M. Juhant je postavljaj vedno isto vprašanje kandidatom, ko je zaposloval v mladinskem domu, in sicer: »Kdaj si nazadnje naredil kakšno napako?«. Če se je človek dolgo muzal z odgovorom, ni bilo fajn, ker je vse, kar je več kot en dan, laž in je kandidat pri poštenosti izgubil nekaj šans. Ljudje namreč delamo napake non-stop in to ni nič hudega. Moramo jih prepoznavat, ozaveščat in se jih ne sramovat, temveč gradit iz njih naprej.

Ko se odnos enkrat izgradi, dopušča veliko več prostora za napake in je tudi voditeljsko delo lažje.

Skavtski voditelj

Skavtski voditelji ne smejo nikoli biti *nadomestne matere*. Biti, voditi in ravnati morajo kot *starejši uspešen vrstnik*, ponavlja besede našega ustanovitelja Baden-Powella tudi Marko Juhant. Ne predavatelj, ne učitelj, ne mati, oče, ne mentor, trener – pač starejši vrstnik, ki se je že izkazal. 100 let je že star ta nasvet, pa se še ni spremenil niti za malo.

Kar se tiče avtoritete in zlorabe moči, ki pride z njo, Juhant poudarja, da je najpomembnejši sistem mentorstva. Sistem spremljanja, ki ga imamo pri skavtih. Z drugimi besedami, vedno naj bi skavtski voditelj imel nekoga ob sebi, ki ti lahko iskreno reče, da nekaj delaš prav ali narobe. Nato pa je potrebna še mera razsodnosti in zdrave pameti, da prejeta informacijo sprejmeš, o njej razmisliš (sam ali s pomočjo drugega) in spremeniš vedenje oz. ravnanje pri vzgojnem delu z mladimi skavti.

Obdobje prehoda v odraslosti in odločitev za skavtsko voditeljstvo

Včasih opazimo, da se kak skavt/inja poskuša pridružiti voditeljem v njihovih »odraslih« debatah. Stalno se približuje v trenutkih, ko se kaj voditeljskega načrtuje, razpravlja, razčiščuje. Poznamo take primere, kajne? Juhant svetuje, da presenetimo te mlade skavte in jih NE naženemo stran, ne zahtevamo zasebnosti. Pustimo jih, da opazujejo. To je prav, saj tako neposredno lahko vidijo, kako se »dobro« pogovarja. Pustimo jim, da si iščejo prostor med odraslimi. Morda jim lahko celo rečemo: *»Ja, pridite pogledat,«* ko kakšen izvidnik radovedno vpraša, kaj se dogaja zvečer na preverbi. V četi je že čas, da ga spustiš zraven »h koritu«. To je bolj pravi pristop, kot pa skrivanje pred tistimi, ki si želijo firbcat zraven.

Marko je izpostavil še nekaj pomembnih značilnosti obdobja. Pri prehodu v odraslost začnemo namensko ohranjati odnose. Gremo na obisk k babici, pa sploh ne vemo zakaj, tako pač čutimo. Dokazano je, da človek lahko upravlja s približno 110 ljudmi, kar se tiče učinkovite komunikacije. Ena od značilnosti pri določanju zrelosti fantov je po Markovem mnenju tudi, da zna fant prat cunje. Dekletom svetuje, da preverijo to fantovsko večino, preden jih vzamejo za svoje bodoče može. V prehodu v odraslost lahko svetujemo mladim skavtom, da se nekako osamosvojijo tudi tako, da oni malce »prevzgojijo« svoje starše, če ne gre drugače. Fant ali punca lahko rečeta: *»Draga mama/ata, brez skrbi, sej sta me v redu vzgojila. Zdej pa je dost ...«*.

Fantje in punce

Hočeš ali nočeš je zagotovo ena od skritih nalog pri skavtih, iskanje partnerja. Na to se moramo voditelji večkrat spomniti, ko poskušamo razumeti mladostnike, in super je, če fantom in dekletom hkrati dajemo kot tudi ustrezen zgled. Kdo naj pa drugače pokaže, kako naj se srečajo fantje in punce? Pri tem se je potrebno zavedati in to mejo tudi jasno postaviti, da so stvari, ki sodijo v javnost in stvari, ki sodijo v intimo, »in pika«, je poudaril Marko. Tako se lahko pri vzgoji kar neposredno izreče in to je to. Nikoli ni potrebe za paniko, potrebe tudi ne ustvarjamo namensko, *zanalášč*.

Zakaj skvti nehajo pri 13-ih letih

Večinoma ni voditelj tisti razlog in odgovor na vprašanje zakaj gre zadeva narazen pri 13-ih letih. Razlogi se skrivajo v naslednjih treh področjih:

1. v čustvenih primanjkljajih, ki jih imajo otroci ali v
2. drugačni življenjski filozofiji, ki jo imajo otroci napram voditeljem ali pa v tem, da
3. starši dovolijo, da neha hodit k skavtom, ker negativno tekmujejo z bolj varnim in prijetnim prostorom pri skavtih.

1. Zgled in čustva

Če delaš z otroci, moraš biti relativno občutljiva oseba.

Čustvovanje mora biti iskreno in bolj kot ne naravno. Napaka je na primer, če si mama in se vedeš kot strokovnjak. To ni dobro za otroka.

2. Življenjska filozofija

Življenjska filozofija je preprosto sistem resnic, ki jih prevzame, si jih zamisli in oblikuje vsak posameznik zase in po svoje. Kakšni so na primer iz svojih družin in življenja prinesli prepričanje/resnico, da ženska ne more biti voditeljica/vodnica, in tako za njih pač je edino resnično. Zgodi se, da nikakor ne morejo iti preko tega, ker druge resničnosti za njih ni. Če to kot voditelj ozavestimo in prepoznamo, se trudimo delati s tem in graditi od tega medsebojnega razumevanja naprej.

Ločimo moramo med mnenji/stališči in prepričanji/življenjskimi resnicami. Pri **mnenjih** velja, da se hitro menjavajo, lahko tudi večkrat tekom istega pogovora. Pri **prepričanjih**, ki se gradijo in sestavljajo od 3 do 18 leta, pa je situacija bolj dolgotrajna. Proti takim prepričanjem delujeta samo dve stvari:

1. Nova popolnoma drugačna življenjska izkušnja
2. Izjemno močna čustva

Če trčita skupaj dve različni življenjski filozofiji (voditelj-otrok), potem gre po navadi šibkejši stran od skavtov. Ker ni bitke. Bi bilo smiselno to bitko izzvati, ji omogočiti prostor in čas, če bi želeli zadržati skavte v takih situacijah? Marko pravi, da bolj ja kot ne, v smislu, da kot voditelji dovolj zgodaj opazimo konflikt in če ne drugega vsaj omogočimo prostor in čas, da se zgodi reševanje. **Posredno reševanje konfliktov** je v takih primerih lahko bolj učinkovito. To pomeni, da omogočimo prostor in čas samo zato, da smo skupaj in nekaj drugega delamo, slučajno se pa vmes še konflikt reši oz. zgodi tista »bitka« dveh življenjskih filozofij na neškodljiv način. Recept za reševanje konfliktov bi bil torej: iti nekam drugam, nekaj skupaj delat in nujno poskrbet, da vama rata. In še to – nič se o problemu pogovarjat! *“Correcting bad habits cannot be done by forbidding or punishment.”* Robert Baden-Powell

Tehnike:

- Bit tam
- Pogovor
- Poslušat
- Razmišljat
- Prenos izkušenj (povej svojo zgodbo iz otroštva)

3. Starši

Skavti so neka oblika varstva, tako pač je. In sicer, zelo pomembno, varnega varstva. Zgodi se, da otroci bolj ubogajo in poslušajo skavtskega voditelja kot starša. Če je tako, da se starša kregata, malo tekmujeta med seboj in potem zmaga tisti, ki bolj ugaja otroku – tisti, ki mu dovoli, da recimo se sam odloči in neha hodit k skavtom.

Zaključek

Predavanje, pogovor in pričujoči zapis naj bo v pomoč pri voditeljskem delu in razmisleku posameznikov v skavtskih voditeljskih vodah, ko pridejo do točke, kjer je potrebno ozavestiti in se spomniti kako otrok in mladostnik raste in se razvija ter kako mu lahko kot starejši brat, uspešnejši vrstnik pri tem bolj učinkovito pomagamo.

*Zapiske iz predavanja uredila in oblikovala
Barbara Tehovnik, članica delovne skupine za nenasilje v ZSKSS, april 2017.*

Dodatek 1: Grafično zapisovanje tekom predavanja (Alenka Oblak)

Dodatek 2: Knjige v knjižnici ZSKSS

12-18 let

Oblikovalec paketov

- išče prostor med oaroslimi
- krši meje, preverja
- razvija lastno življ. filozofijo (kaj je res)
- biti seksualen - eksperimentiranje
- na hitro gre dex vse ~ pokažejo se spremembe
- drastične spremembe
- konflikti, soočanje uporabi kar z drugačnim
- preizkusa variante deluje
- delati napake (da poskus)
- puberteta (po bolečinah)

je pričakoval, aupal, da ne bo je prava rot

Spremembo omogočajo:

- omogočiti novo izkušnjo
- izredno močna čustva

Kako?

- se ena šansa
- vsakič posebej je od začetka

Različne izkušnje rabijo - da imajo posebno razmišljanje. ne vsi enake

A lahko začneva od začetka? Na novo postaviva, z malimi temelji začneva

Da tudi jaz poskušam ravnati drugače. Ko ne boš mogel, boš poskusil drugače, poiskal podporo.

6-12 let

Veščine

- razvija odpornost na stres
- kaj z morem
- razvijanje moči za vpliv na odnose
- učenje o posledicah
- bočevanje realnost/fantazija

naučiti jih, da dejanje ne vpliva na to, da jih imamo radi (da jih ni strah)

Povabiti jih k našim pogovorom

- enako se pogovarjati (vidijo sliko drugače)
- lahko povejo svoje želje
- tako postajajo odrasli

3-6 let

Iskalec resnice in moči

- neodvisnost
- izražanje nestrinjanja
- disciplina, "ne"
- testira
- kopira

Ne tolaziti z nadomestkom. Tako ne reši problema.

Pomembno je, da se uči iskati rešitve za problem.

Skupno delo - napor združuje. Se potem ni treba veliko pogovarjati.

Odnosi se tako gradi. Ko izkusijo, da zmorejo težko nalogo, jim to veliko pomeni.

1,5-3 let

Znanstvenik in arhivar

- več čuti, manj razmišlja

želi delati teže stvari.

Pri novih korakih - pomemben je mentor.

6m.-1,5 leta

Spontani raziskovalec

- telesni stik
- zbira "Like"

19 let

Igralec na generalki

- reševanje življenjskih problemov, izzivov
- prenova in izvajanje življenjskega načrta - cigareta?
- prenos moči z odraslih (starševje strah, kako so vzgojili)
- razvijanje, ohranjanje odnosov - tudi za podporo (tudi se gre)

0-6 mesecev

Oblikovalec aplikacij

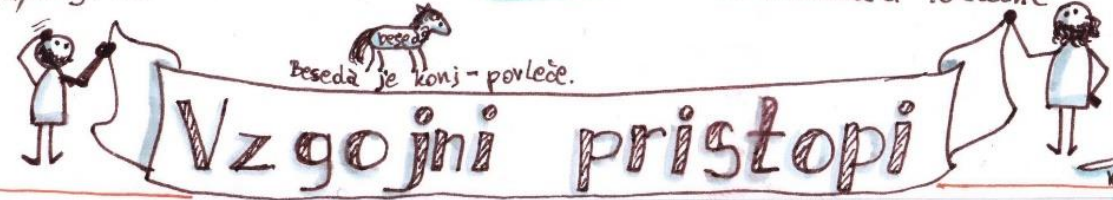
- več čuti, manj razmišlja

Čustva so del vzgoje - ohrani jih, ne jih daj na stran najprej bodi starš

pristnost - otroci te poznajo, ne se delati idealne

Voditi s postavljanjem vprašanj.

Baterije polni aktivnost.

Beseda je konj - povleče.

Komu posodim ščetko?

Dodatek 2

Po druženju z Markom Juhantom so v naši knjižnici ostale kar tri nove knjige, ki lahko marsikateremu voditelju pridejo prav pri njegovem delu. Prva, **Punce, glavo gor!**, govori o učiteljicah in vzgojiteljicah (o moških učiteljih, ki jih je na šolah od 2% do 15% ne govori veliko) in njihovih izzivih pri delu z učenci in starši. Druga, **Pogovori**, predstavlja pomen pogovorov z mladostniki in nudi kar nekaj koristnih načinov kako in o čem se pogovarjati z najstniki in mladostniki. V tretji knjigi, **Pogrešani napotki**, se Marko Juhant pošali, da bomo v knjigi našli vsa tista jasna in kratka "navodila za uporabo", ki niso prispela z otrokom.

